

Eylül 2021

66 HABERVİZYON

EDİTÖRDEN

Hızla geçen yaz günleri sonrası sonbahara birlikte merhaba derken, yanan ormanlarımızın yüreğimizdeki ateşi hâlâ sönmedi. Bu konuda bilinçlendirici yazıları dergimiz aracılığıyla sizlerle paylaşıyor ve doğanın bize değil bizim doğaya ihtiyacımız olduğunu hatırlatmak istiyoruz.

Diğer yandan, ülkemizde ve dünyada ne yazık ki etkisini hâlâ varyantlarıyla birlikte sürdüren Covid-19 ile mücadelemizde güçlenmek ve özlediğimiz günlere dönebilmek için maske, mesafe ve temizlik kurallarına uymamız ve aşılarımızı zamanında olmamız gerektiğini unutmamalıyız.

Yaşadıklarımızdan öğrendiklerimiz ile daha da güçleneceğiz! Sizleri bu temennilerle PharmaVision olarak katıldığımız seminer, sempozyum ve denetimlerden haberler ile PharmaVision çalışanları tarafından hazırlanmış çevre, iş sağlığı ve güvenliği, bilgi güvenliği, kişisel verilerin korunması, eğitim ve kültür alanlarındaki yazılarla baş başa bırakıyoruz.

HaberVizyon Dergisi'nin altmış altıncı sayısını keyifle okumanızı ve yeni yılda sağlığa ilişkin daha güzel haberlerin yer aldığı HaberVizyon sayısında buluşmayı umuyor, size ve sevdiklerinize sağlıklı ve mutlu günler diliyoruz.

İÇİNDEKİLER

Editörden

COVID-19 Güvenli Üretim Belge Denetimi

PharmaVision Kriz Komitesi

Azerbaycan GMP Sertifikası

Kalite Güvence Müdürlüğü

GMP Denetimleri

Kalite Güvence Müdürlüğü

ISO 27001 BGYS ve ISO 27701 KVYS Denetimleri

Merve Öktem

ISO 22301 İş Sürekliliği Yönetim Sistemi Eğitimi

Kübra Ağcıoğlu

Yeni Vergi Usul Kanunu Genel Tebliği Işığında Gerçek
Faydalanıcıya İlişkin Düzenlemeler Semineri –PwC & GSG
Hukuk

Nüket Hekiman Çörekçioğlu

HPLC Cihazı ve Empower Software Kullanımı Eğitimi

Neslihan Müderrisoğlu Kefeli

İşyerimizde Sıfır Atık Uygulamaları

Üçlü Sorumluluk Müdürlüğü

Küresel Isınmanın Orman Yangınlarına Etkisi

Elif Uzun Duru

Ormanlarımız Kül Olmasın

Volkan Aydemir

Otonom Araçlar

Yavuz Cengiz

5 Adımda İnternet Ortamında Kişisel Veri Güvenliğini Nasıl
Sağlarsın?

T.C. Sağlık Bakanlığı Covid-19 Aşılama Süreci

Covid-19 Aşılarıyla İlgili Sıkça Sorulan Sorular

Dr. Cüneyt Göncer

Kişisel Verilerin Korunması Kanunu Sözcük Avı Bulmacası

Merve Öktem

Firmamızdan Haberler

Vildan Ilgaz

Kültür-Sanat Haberleri

Melahat Orhan

COVID-19 Güvenli Üretim Belge Denetimi

İçinde bulunduğumuz pandemi sürecinin 2. yılında, 07-08.06.2021 tarihlerinde TSE tarafından gerçekleştirilen COVID-19 Güvenli Üretim Belgesi denetiminde majör veya minör herhangi bir uygunsuzluk tespit edilmeden belgemiz yenilenmiştir.

Tüm çalışma arkadaşlarımıza COVID-19 pandemi döneminde işyerimizde belirlenen kurallara titizlikle uymaları ve gösterdikleri dikkatli davranışları için teşekkür ederiz.

PharmaVision Kriz Komitesi

TSE COVID-19 SAFE PRODUCTION CERTIFICATE

TURKISH STANDARDS INSTITUTION

verifies that

PHARMAVISION SAN. VE TİC. A.Ş.
DAVUTPAŞA CAD. NO:145 34010 TOPKAPI -İSTANBUL

has been entitled to receive **TSE COVID-19 SAFE PRODUCTION CERTIFICATE** by fulfilling **TSE COVID-19 HYGIENE INFECTION PREVENTION AND CONTROL CERTIFICATION PROGRAM.**

Certificate Number :	GU-IST-03/20
Issue Date :	14.06.2021
Valid Until :	14.06.2022

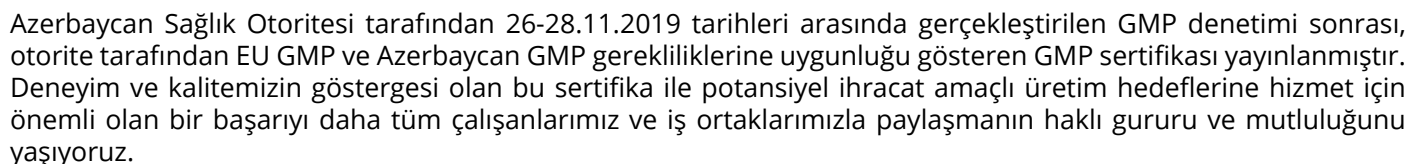

Ahmet Nursi Kartal
İstanbul Certification Manager

This certificate is issued in accordance with the Law No. 132 on the establishment of the Turkish Standards Institute and is valid only for the organization address given above

341806202101372572

Kalite Güvence Müdürlüğü

GMP Denetimleri

2021 yılının Nisan-Eylül tarihleri arasında 4 adet on-line GMP denetimi başarı ile gerçekleştirilmiştir. Bu denetimlerden ilki, GMP belgemizin yenilenmesi amacıyla gerçekleşen Hırvatistan Sağlık Bakanlığı denetimidir. 19 Nisan tarihinde açılış toplantısı ile başlayan denetim, 5,5 gün (26-28.04.2021, 03-04.05.2021, 10.05.2021 (yarım gün)) boyunca devam etmiştir. 17 Mayıs tarihinde ise kapanış toplantısı gerçekleştirilerek denetim tamamlanmıştır.

15 Haziran 2021, 08-09 Temmuz 2021 ve 13-14 Eylül 2021 tarihlerinde ise üç farklı Ürün Ruhsat Sahibi'ne ait GMP denetimleri başarı ile gerçekleştirilmiştir.

Kalite Güvence Müdürlüğü

ISO 27001 BGYS ve ISO 27701 KVYS Denetimleri

TSE yetkilileri tarafından 24-27 Mayıs tarihleri arasında ISO 27001 Bilgi Güvenliği Yönetim Sistemi yenileme (3 gün) ve ISO 27701 Kişisel Veri Yönetim Sistemi gözetim (1 gün) olarak gerçekleştirilen denetimler, major veya minör bulgu olmaksızın başarılı şekilde tamamlanmıştır.

ISO 27001 belgemizin yenilenmesi ve ISO 27701 belgemizin devamı yönünde karar alınmıştır.

Denetimler hakkında kısaca bilgi vermek gerekirse;

- Her iki yönetim sisteminin de başarılı şekilde işletildiğine işaret edildi.
- Yönetim sistemlerinin dokümantasyonu ve uygulamaları başarılı bulundu.
- Kişisel Veri Yönetim Sistemi uygulamaları geçen sene olduğu gibi çok beğenildi. Dokümantasyonların Türkiye'nin önde gelen büyük ölçekli firmalarında bile görmedikleri seviyede olduğu, ISO 27701 belgesi alacak olanlara PharmaVision'un örnek gösterileceği belirtildi.
- Denetime katılan PharmaVision ekibinin sorulara hızlı ve detaylı cevap verebilmiş olmasının, sistemin özümsemiş olmasında önemli bir gösterge olduğunu belirtip, teşekkür ettiler.

Bu vesile ile ISO 27001 BGYS ve ISO 27701 KVYS'nin yürütülmesinde ve geliştirilmesinde katkısı olan, çaba gösteren, destek veren tüm çalışma arkadaşlarımıza teşekkür ederiz.

Merve Öktem

ISO 22301 İş Sürekliliği Yönetim Sistemi Eğitimi

İş Sürekliliği Nedir?

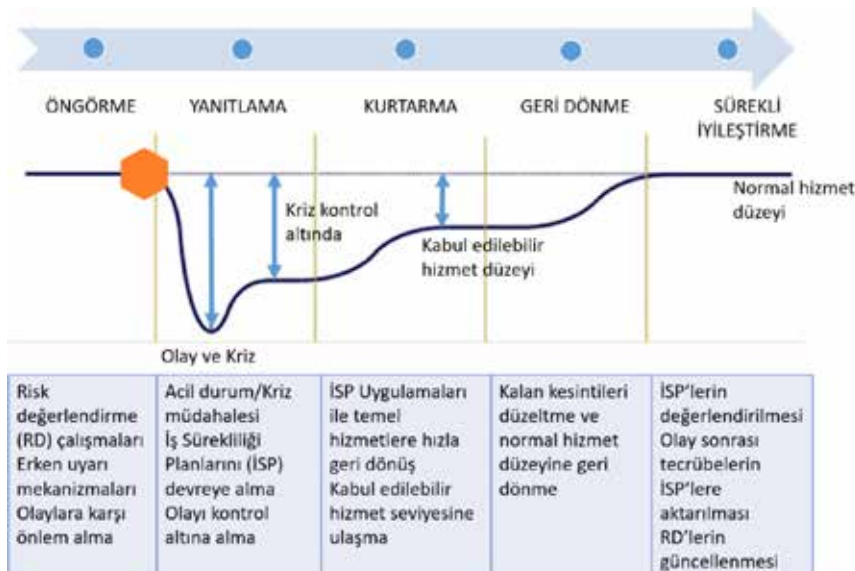
İş sürekliliği; kurum ve kuruluşların değer yaratan faaliyetlerini, herhangi bir felaket, kriz ve afet durumunda önceden belirlenen seviyede yürütebilme becerisidir. İş sürekliliği herhangi bir deprem, sel, yıldırım düşmesi, kritik personelin işten ayrılması, ekonomik kriz vb. gibi kriz durumlarında kurum ve kuruluşların kritik ürün, hizmet ve faaliyetlerini çok az kayıpla sürdürmesini, kriz anında hazır bulunuşu ifade etmektedir.

İş sürekliliği sistemi olan bir kuruluş, deprem, sel, yangın, teknolojik donanım kaybı, yazılımın çökmesi vb. felaketlerle karşı karşıya kaldığı zaman krizi önceden oluşturduğu kriz yönetim ve iş süreklilik planları doğrultusunda soğukkanlılıkla geçirir. Gerek organizasyonel güven gerekse marka değerini etkileyebilecek durumları profesyonel bir şekilde yönetir.

İş Sürekliliği Yönetim Sistemi Nedir?

İş Sürekliliği Yönetim Sistemi, ISO 22301 standartları gibi uluslararası kabul görmüş yönetim sistemi standartlarının uygulanma prensiplerine verilen addır.

ISO 22301 Standardı kapsamında iş sürekliliği uygulamalarının aşamaları aşağıdaki şekilde özetlenebilir:

Firmamız iş sürekliliği çalışmaları kapsamında kritik süreçlerini değerlendirmiş, risk değerlendirme çalışmalarını yapmıştır. İş sürekliliği politikasını yayınlamış olan kuruluşumuzda ISO 22301 İş Sürekliliği Yönetim Sistemi sertifikasyon çalışmaları, İş Sürekliliği Çalışma Takımı faaliyetleri ile devam etmektedir.

Bu çalışmalar kapsamında 26-27 Ağustos 2021 tarihlerinde, BSI Firması'ndan eğitmenimiz Sayın Gül Aslan'ın koordinasyonu ve farklı departmanlardan 20 arkadaşımızın katılımı ile 2 günlük ISO 22301 İş Sürekliliği Yönetim Sistemi Uygulama Eğitimi alınmıştır. İş Sürekliliği Yönetim Sistemi uygulamalarının çalışmalarımıza ve uygulanmakta olan sistemlerimize entegrasyonunun sağlanması açısından yardımcı olacak verimli bir eğitim gerçekleştirilmiştir.

Kübra Ağcıoğlu

Yeni Vergi Usul Kanunu Genel Tebliği Işığında Gerçek Faydalanıcıya İlişkin Düzenlemeler Semineri - PwC & GSG Hukuk

Yeni Vergi Usul Kanunu Genel Tebliği Işığında Gerçek Faydalanıcıya İlişkin Düzenlemeler

Webex

Gelir İdaresi Başkanlığı'nın 13 Temmuz 2021 tarihinde yayımlanarak yürürlüğe giren 529 sıra no'lu Vergi Usul Kanunu Genel Tebliği çerçevesinde gerçek faydalanıcının belirlenmesine ve yapılması gereken bildirimlere ilişkin bilgiler paylaşılacak ve gerçek faydalanıcının belirlenmesine ilişkin olarak sıkça sorulan sorular yanıtlanmaya çalışılacaktır.

Tarih: 19 Ağustos 2021
Saat: 14:00

Katılımcılar:

Özgür Altındaş
Director | Tax

Umurcan Gago
Partner | Tax & Legal

GSG Hukuk
Gündüz Şimşek Gago Avukatlık Ortaklığı

13.07.2021 tarihinde yayınlanarak yürürlüğe giren Vergi Usul Kanunu Genel Tebliği ile tüm kurumlar vergisi mükelleflerinin düzenli olarak gerçek faydalanıcı bilgilerini bildirilmesi zorunluluğu getirilmiştir. İşbu mükellefiyetin detaylarını anlatmak üzere 19.08.2021 tarihinde PwC koordinatörlüğünde GSG Hukuk Bürosu tarafından on-line seminer düzenlenmiştir. Seminere firmamızdan Sn. Av. Nüket Hekiman Çörekçioğlu katılmıştır.

Seminerde gerçek faydalanıcının kim olduğu, özellikleri, tespiti, bildirimi ve bildirilmemesinin yaptırımı detaylı şekilde ele alınmıştır. Seminer sayesinde mevzuatta detaylandırılmayan kanuni düzenlemenin uygulamasına ilişkin detaylar öğrenilmiştir.

Nüket Hekiman Çörekçioğlu

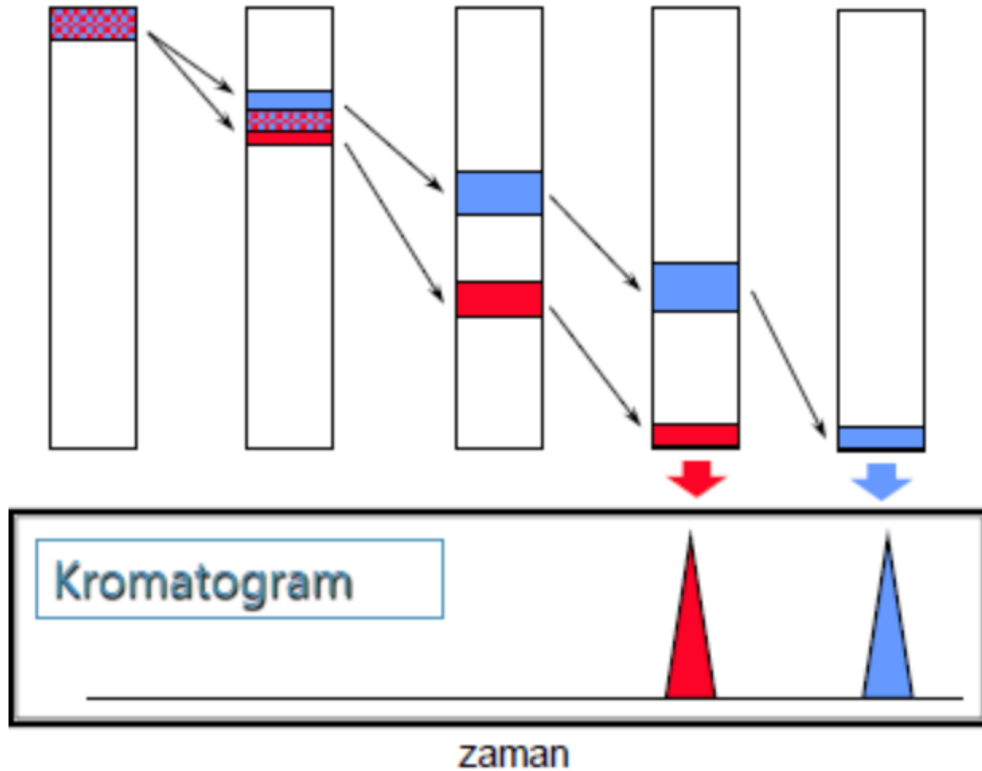
HPLC Cihazı ve Empower Software Kullanımı Eğitimi

17-18-19.08.2021 tarihlerinde Likrom Analitik Çözümler Pazarlama Sanayi ve Ticaret A.Ş. tarafından gerçekleştirilen, HPLC Cihazı ve Empower Software Kullanımı Eğitimi'ne Kalite Kontrol Laboratuvarı'ndan Sn. Berkan Öztürk, Sn. Ecem Durgun, Sn. Hazal Su Toklu Üçöz, Sn. Kemal Tüne, Sn. Lora Çimen, Sn. Meliha Köse, Sn. Necati Gürbüz, Sn. Özge Alp, Sn. Sena Sürer, Sn. Ozan Yalçın, Sn. İsmail Yıldırım, Sn. Ali Emre Üntürk, Sn. Çağrı Gerçek Sezen, Sn. Damla Kimençe, Sn. Gamze Özşen, Sn. Işıl Uçak, Sn. Neslihan Müderrisoğlu Kefeli, Sn. Sadullah Cesur, Sn. Samet Babacan, Sn. Sezai Gedik ve Sn. Kadriye Onacak katılmıştır. Bu eğitimde kromatografi teknikleri hakkında bilgilendirme yapılması ve KKL'de bulunan HPLC cihazlarının kullanım detaylarının ve güncel gerekliliklerinin öğrenilmesi amaçlanmıştır.

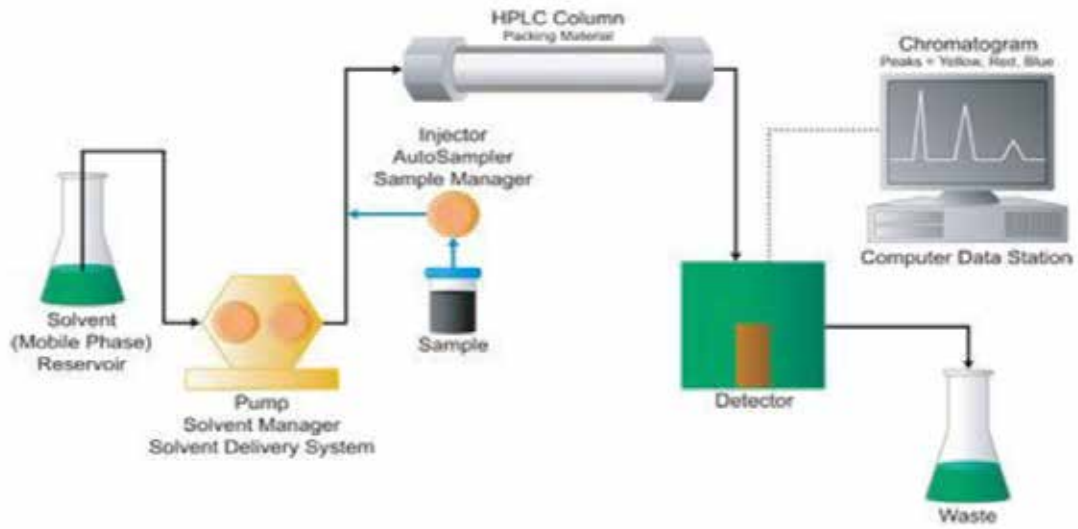
Eğitim 3 gün sürmüştür.

Eğitimin 1. Günü:

HPLC cihazının tanımından, tarihçesinden, kromatografik terimlerden, kromatografi tiplerinden, HPLC cihazının bölümlerinden, sistemlerinden ve dedektörlerinden bahsedilmiştir. Hareketli ve sabit fazlar hakkında bilgi verilmiştir. Dedektörden çıkan sonuçları değerlendirme ve pikleri tanımak/tanıtmak için terimsel açıklamalar yapılmıştır. Kapasite faktörü, teorik plaka sayısı, ayırma faktörü, rezolüsyon gibi kromatografinin performansının ölçüldüğü tanımlar öğretilmiştir. Kromatografik sistemin nasıl çalıştığı ve cihaz parçalarının kontrolünün önemi anlatılmıştır. Örneğin; analizlerde doğru piklerin elde edilememesinin nedeninin, kolonun tıkalı olması, sistemin yıkanmamış olması gibi nedenlerden kaynaklanabileceği açıklanmıştır. Kolon çeşitlerinden bahsedilmiştir. Gradient sistemlerin avantajları ve dezavantajları anlatılmıştır. Dedektörler ve pompalar hakkında kapsamlı bilgiler verilmiştir. Yüksek performansta sıvı kromatografisinin kullanıldığı alanlar anlatılmıştır.

Şekil:1- Ayırma İşlemi ve Kolon Kromatografisi

Şekil:2- Kromatografik Sistem / HPLC Donanımı

Şekil:3- Sabit Faz HPLC Kolonları

Eğitimin 2. Günü:

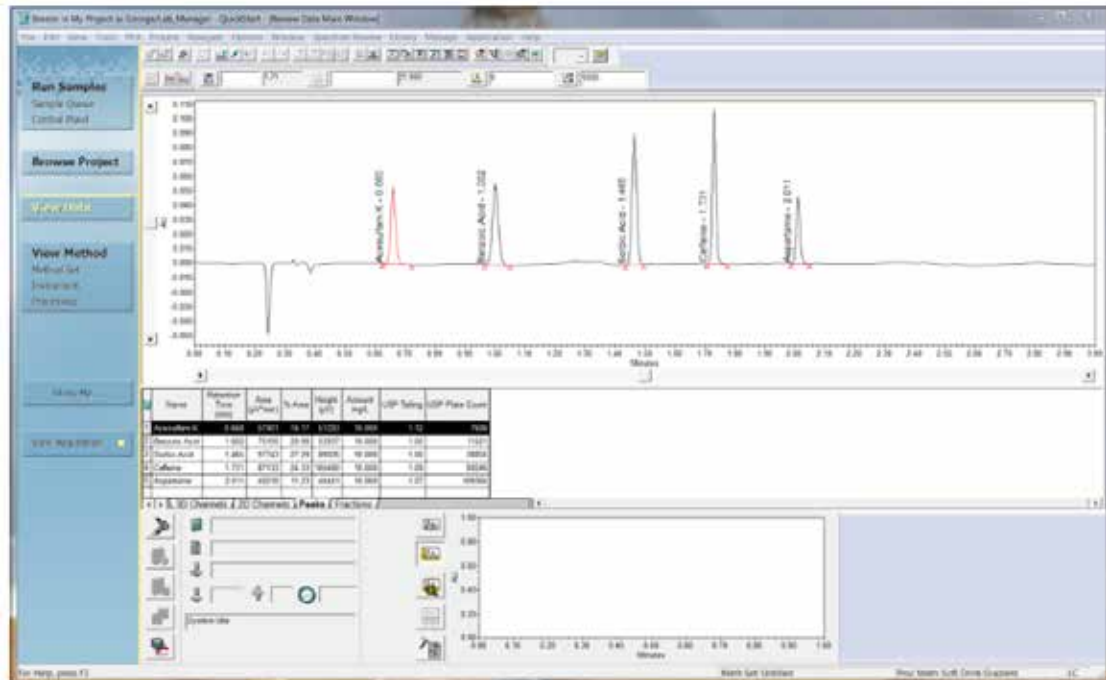
Cihazın bölümleri, çalışma prensibi anlatılmış; cihazın kullanıma hazır hale getirilmesi, analiz öncesi dikkat edilmesi gereken hususlar hakkında bilgi sahibi olunmuştur. Cihazın yıkanması, kullanılacak çözeltiler hakkında detaylı bilgilendirme yapılmıştır. Çözeltilerin kullanım sürelerinin öneminden ve saklama koşullarından bahsedilmiştir. Yaşanabilecek olumsuz durumlar hakkında önemli uyarılarda bulunulmuş, cihazın sorunsuz çalışması için her detay özenle aktarılmıştır. HPLC cihazındaki bazı değiştirilebilir parçaların analist tarafından nasıl değiştirileceği uygulamalı olarak gösterilmiştir. Dedektör kriterleri hakkında bilgilendirme yapılmıştır. Örneğin, yüksek hassasiyette ölçüm yapılabilmesi, düşük baseline gürültüsü üretmesi, geniş bir lineer dinamik aralıkta ölçüm yapılabilmesi, düşük ölü hacimli olması, seçici olması, uzun süre stabil olarak ölçüm yapması gibi noktalara değinilmiştir.

Şekil:4- HPLC Cihazı

Eğitimin 3. Günü:

HPLC cihazında kullanılan Empower programının detayları gösterilmiştir. Sample set yazma, proses etme gibi temel bilgiler detaylı bir şekilde aktarılmıştır. İntegrasyon yöntemleri, akış çeşitleri, proses metotları anlatılmış ve uygulamalı bir şekilde gösterilmiştir.

Şekil:5- Empower Software Programı

Eğitime, tecrübeli analistlerin yanı sıra analiz tecrübesi daha az olan analistlerin katılımı da sağlanmıştır. Böylece, bu eğitim sayesinde HPLC cihazlarının çalışma prensibi hakkında daha doğru bilgi sahibi olunmuştur. Eksik bilgiler giderilmiş, yanlış bilgiler düzeltilmiştir. Buna ek olarak, cihazın farklı parçaları hakkında bilgi edinilmiş ve arıza durumlarında analistlerin neler yapması gerektiği cihaz üzerinde gösterilmiştir. Tüm bu bilgiler, doğru analiz için analiste fayda sağlamıştır. Buna ek olarak bu eğitimin uzun vadede bilinçli kullanım ile ekipmanların daha uzun ömürlü olmasına da katkı sağlayacağı düşünülmektedir.

Neslihan Müderrisoğlu Kefeli

İşyerimizde Sıfır Atık Uygulamaları

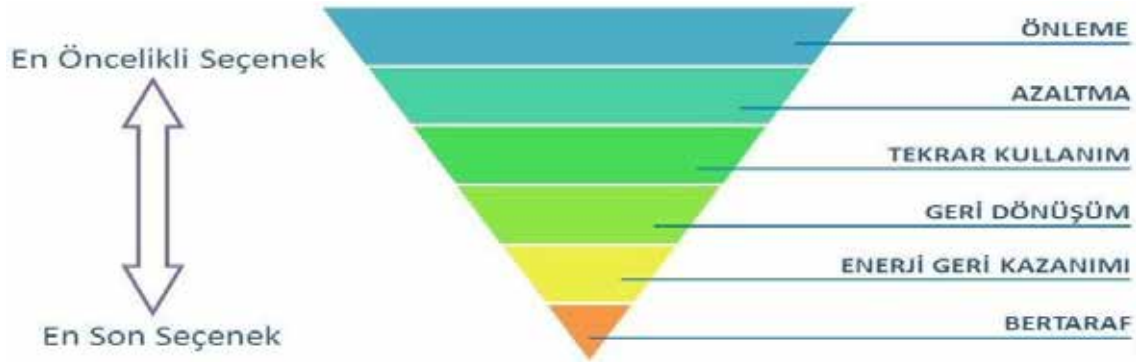
Sıfır Atık Yaklaşımı:

Üretim, tüketim ve hizmet süreçlerinde atık oluşumunun önlenmesi, azaltılması, yeniden kullanıma öncelik verilmesi; oluşan atıkların ise kaynağında ayrı biriktirilerek toplanması ve geri dönüşüm ve/veya geri kazanım yapılarak, bertaraf edilecek atık miktarının azaltılması suretiyle çevre, insan sağlığının ve tüm kaynakların korunmasını hedefleyen yaklaşımdır.

İşyerimizde yıllardır yürütülen atık yönetimi çalışmalarımız, Sıfır Atık Yönetmeliği ile birlikte "Sıfır Atık Uygulamaları"nı da içerecek şekilde şekillendirilmiştir.

Atık yönetimi; atık oluşumunun önlenmesi, atığın yeniden kullanımı, geri dönüşümü, geri kazanımı (enerji geri kazanımı dâhil), bertarafı ve izleme-kontrol süreçlerini içeren bir yönetim biçimidir.

Atık yönetiminde öncelik; atık oluşumunun önlenmesi, önlenemeyen atıkların minimize edilmesi, tekrar kullanılma imkânlarının değerlendirilmesi, atık haline geldikten sonra ise geri dönüşüm, geri kazanım süreçlerinin uygulanması ve en nihayetinde bertaraf tesisine gönderilerek nihai bertarafının yapılması olmalıdır.

Kullandığımız birçok malzemenin doğada yok olmaları için yüzyıllar geçmesi gerekmektedir.

Bu malzemelerin doğaya zararı dikkate alındığında; tek kullanımlık ambalajları günlük hayatımızdan mümkün olduğunca çıkartmak, kullanılması zorunlu olan malzemeleri ise geri dönüşüm/geri kazanım sistemi içine sokarak, çevremiz için bireysel katkılarımızı artırmalıyız.

İşyerimizde günümüze kadar yürütülen atık yönetimi çalışmalarımızdan kısaca bahsederek,

- 3 yıllık süreler ile Bakanlık onaylı Atık Yönetim Planımız bulunmaktadır.
- Tehlikeli, tehlikesiz atıklarımızın geçici depolandığı atık sahamız bulunmaktadır. Tehlikeli atıklarımız için geçici depolama iznimiz mevcuttur.
- Tehlikeli atıkların yönetim süreci için Tehlikeli Madde Mali Sorumluluk Sigortamız her yıl yenilenmektedir.
- Tıbbi atıklar için her yıl yerel otoriteden Tıbbi Atık Kabul Belgesi yenilenmektedir.
- Tesis içinde oluşan atıklarımız lisanslı geri dönüşüm/geri kazanım, bertaraf tesislerine lisanslı araçlar ile gönderilmektedir.
- Her yıl Bakanlık WEP portalından, bir önceki yıla ait Atık Beyanı hazırlanıp, gönderilmektedir.
- Ambalaj Atıklarının Kontrolü Yönetmeliği kapsamında piyasaya süren, tedarikçi ve ithal edilen ambalajlar için ambalaj üreticisi bildirimleri yapılmaktadır.
- GEKAP mevzuatı kapsamında ithal edilen malzemelerin ambalajları, piyasaya sürülen ürünlerin ambalajları veya kapsama giren atıkların taşındığı ambalajlara ait verilere ilişkin, üçer aylık periyotlarda GEKAP beyanı yapılmaktadır.
- Ofislerimizde ikili çöp kutuları ile kâğıt ve plastik atıklarımız ayrı toplanarak, geri dönüşüme gönderilmektedir.
- Firma içinde atık yönetimi konusundaki eğitimlerimiz ile bilgilerimiz güncel tutulmaktadır.

Bakanlığın da öngördüğü uygulama olarak, ofislerimizdeki tüm çöp kutuları kaldırılıp, merkezi noktalara atık kutuları yerleştirilerek, işyerimizde ilk adım atıldı.

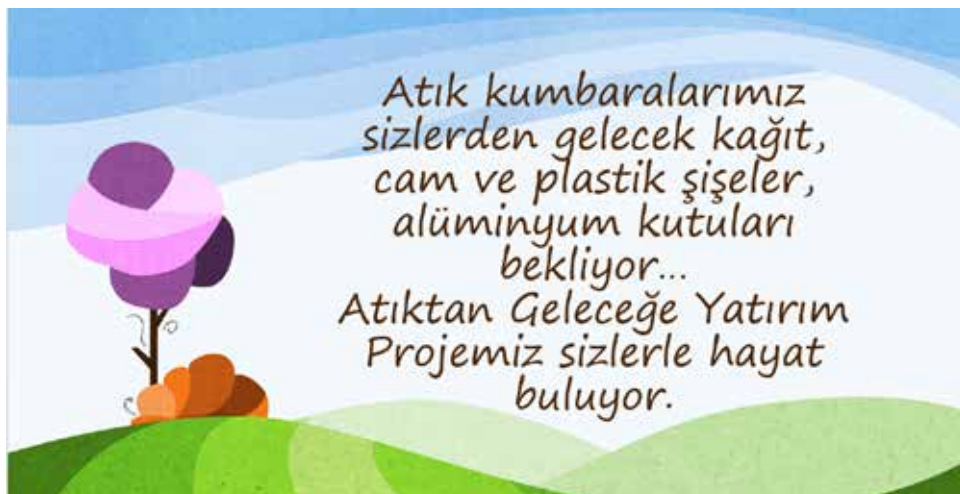

Sıfır Atık Ekibi kurularak, İş Planı hazırlandı. Sıfır Atık Eğitimi tüm çalışanlarımız ile paylaşıldı. İzlenebilir, ölçülebilir bir yaklaşım ile sıfır atık uygulaması yürütülmeye başlandı.

Bundan sonraki yolculuğumuz, bireysel olarak oluşturduğumuz bu atıklarımızı azaltmak için sizlerden de gelecek öneriler ile hep birlikte yeni projeler hazırlamak, kaynaklarımızı iyi kullanmak ve israfı önlemektir.

Kaynak israfına son verecek, döngüsel ekonomiye geçiş için bizlere temel teşkil edecek bu uygulamamızda tüm çalışma arkadaşlarımızın desteğini her zaman olduğu gibi yanımızda hissediyor; bilinçli tüketim ile yaşanabilir bir dünya için Sıfır Atık diyoruz.

Üçlü Sorumluluk Müdürlüğü

ÜÇLÜ SORUMLULUK

Küresel Isınmanın Orman Yangınlarına Etkisi

İklim bilimcileri; küresel ısınmanın, bu yaz dünyanın birçok bölgesinde baş gösteren sıcak hava dalgaları, sel ve orman yangınları gibi doğal afetlere neden olduğunu vurgulamıştır.

Yangınlar genellikle durduk yerde kendi kendine çıkmaz. Yangın denilen felaket için doğru hava ve iklim koşulu, yanmaya müsait yakıt ve bir de kıvılcım gerekmektedir. Kıvılcımların yüzde 80'den fazlasına ise insanlar neden olmaktadır. Kıvılcım çakılıp yangın başladıktan sonra artan sıcaklıklar ve kuru hava koşulları nedeniyle yangını söndürmek zorlaşmakta; yangın süreleri uzamakta ve yangından etkilenen alanlar genişlemektedir. İşte küresel ısınma son günlerde boğuştuğumuz felaketlerin bu aşamasında devreye girmektedir.

Bu noktada dünya bir kısır döngüye girmiştir. Küresel ısınma arttıkça orman yangınları artmakta, orman yangınları arttıkça da küresel ısınma artmaktadır.

Artan sıcaklıklar yangına elverişli koşullar yaratıp, yangın mevsimini uzatmaktadır.

Karasal alanlar üzerinde yaşayan türlerin yarısından fazlasına yaşanabilir ortam sunmanın yanı sıra ormanlar, bitki örtüsünde ve toprakta karbon depolayarak atmosferdeki karbon dengesini düzenler. Ancak yangında ormanda depolanan karbon ve bitki örtüsü yanarken; karbondioksit, metan, karbonmonoksit, azot dioksit ve diğer azot oksitler serbest kalarak atmosfere karışmaktadır. Atmosferde sera gazlarının artması, küresel ısınmayı daha da arttırarak sıcaklıkların yükselmesine neden olmaktadır. Bu durum ise orman yangınlarını tetikleyen ya da kolaylaştıran koşulların daha da artmasını sağlamakta, yeni yangınlar çıkmakta ve döngü böylece devam etmektedir.

Dünyada Orman Yangınları

Haziran ayının sonunda, Batı Kanada, sıcak havayı hapseden yüksek basınçların neden olduğu bir "ısı kubbesi" etkisinin altında kalmıştır. 30 Haziran'da Lytton kasabasında 49.6 dereceye ulaşan sıcaklık rekoru kırılmıştır. ABD'nin Washington ve Oregon eyaletlerinde de aynı sıcak hava dalgasından etkilenerek aşırı sıcak havalarda ve çıkan yangınlar nedeniyle yüzlerce kişi hayatını kaybetmiştir.

Kanada'da 2021 yılı içerisinde 4891 yangın çıkmıştır. (Ülkenin önceki 10 yıllık ortalaması ise 3753) Yangınlarda 2 bin 758 hektar arazi yanmıştır. (Önceki 10 yılda ortalama 1736 hektar arazi yangınlarda hasar görmüştür.)

29 Temmuz'dan bu yana Yunanistan yoğun bir sıcak hava dalgası yaşamaktadır. Yetkililer ülkenin, 1987'den bu yana en kötü sıcak hava dalgası ile karşı karşıya kaldığını ifade etmiştir.

İtalya'nın özellikle güney bölgeleri irili ufaklı çok sayıda orman yangınına teslim olmuştur. İtfaiye ekipleri Sicilya'da, Puglia'da, Calabria'da, Lazio'da ve Campania'da çok sayıda yangına müdahale etmiştir.

İspanya'nın kuzeydoğusundaki Katalonya bölgesinde 26 Temmuz'da son iki yılın en büyük orman yangını yaşanmıştır.

Türkiye'de ise yine su eksikliği ve yüksek sıcaklıkların körüklediği çok sayıda yangın Ağustos ayının başında şiddetlenmiştir.

Türkiye genelinde altı günde 130 yangın çıkmıştır. Yanan ormanlarımız ve burada yaşayan canlıların kayıpları hepimiz için çok üzücü olmuştur. Özellikle turizm beldeleri Antalya, Bodrum ve Marmaris'ten yüzlerce turist ve sakinin tahliyesine yol açmıştır.

Küresel ısınma sürdükçe bu listeye her yıl yeni ülkeler eklenecektir. Bu kısır döngüden çıkışın tek yolu ise, küresel ısınma ile tavizsiz mücadele etmektir.

Küresel ısınma ya da iklim değişikliği olarak adlandırılan süreç, canlıların yaşamını pek çok bakımdan tehdit etmektedir. İklim değişikliği hem dünya hem de içinde yaşayan tüm varlıklar için büyük bir tehdit oluşturmaktadır. Küresel ekonominin istikrarını ve sürdürülebilir kalkınmayı tehdit etmektedir.

Eğer gelecek 20 yılda küresel ısınmanın boyutu, Sanayi Devrimi öncesi dönemdeki, yani 1800'lerin başındaki ortalama sıcaklık derecesine göre 1.5 °C derecelik bir artışta frenlenemezse iklim krizinin artık geri dönüşü olmayan bir sürece girmesi kaçınılmazdır.

Kısacası, bu felaket döngüsünden çıkış için küresel ısınma ile ilgili acil önlemlerin hem ülkeler bazında hem de bireysel bazda alınması gerekmektedir.

Kaynak: tr.euronews.com, milliyet web sayfası

Elif Uzun Duru

Ormanlarımız Kül Olmasın

Dikkatsizlik ve ihmalkârlık nedeniyle her yıl hektarlarca orman, kısa sürede yok oluyor.

Özellikle hava sıcaklığının en yüksek seviyelere ulaştığı yaz aylarında, orman yangınları da artış gösteriyor. Hem doğal hayatı hem de ekosistemi olumsuz etkileyen orman yangınlarını alınacak önlemlerle engelleyebilirsiniz.

Orman Yangınlarının Nedenleri

- İhmal ve dikkatsizlik nedeniyle çıkan orman yangınları
- Ormanda güvenlik tedbiri alınmadan ateş yakılması
- Yakılan ateşin söndürmeden bırakılması
- Sönmemiş sigara izmariti ve kibritin yere atılması
- Mangal küllerinin soğutmadan dökülmesi
- Orman içinde veya bitişiğindeki tarlalarda istenmeyen ot veya anızın yakılması
- Gece aydınlatma için ormanda ateşle dolaşılması
- Cam ve cam kırıklarının ormanda bırakılması
- Çocukların orman içinde ateşle oynamaları
- Kasıtlı çıkarılan orman yangınları
- Tarla veya otlakları genişletmek için ormanın bilerek yakılması
- Orman içinde yapılan kanunsuz işleri gizlemek için yangın çıkarılması
- Birilerinden intikam almak veya bir şeyi sabote etmek için yangın çıkarılması
- Yabani hayvanları uzaklaştırmak için yangın çıkarılması

Orman Yangınlarının Zararları

- Biyolojik çeşitlilik büyük zarar görmekte
- Ormanlarda yaşayan canlıların yaşam alanları yok olmakta
- Canlı ve cansız örtünün yok olmasıyla erozyon, sel-taşkın ve hava kirliliği gibi doğal afetlerin sayısında ve hızında artma görülmekte
- İklim sisteminde (sıcaklık, rüzgâr, nem ve yağışa doğrudan etki ederek) bozulmalar görülmekte
- Orman ve orman ürünlerine dayalı turizm, sağlık, spor, avcılık gibi sektörler olumsuz yönde etkilenmektedir.

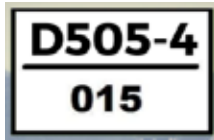
Orman Yangınlarının Tespit Edilmesi

Orman yangınları; orman idaresine ait yangın kulelerinde görev yapan görevlilerce, uçak ve helikopterlerin uçuşları sırasında, kamu kuruluşları ve vatandaşların ihbarıyla tespit edilir ve söndürme çalışmaları başlatılır.

GÖRDÜĞÜNÜZ ORMAN YANGINLARINI ÜCRETSİZ OLAN 112 NO.LU TELEFONA BİLDİRİNİZ.

*Yol kenarında gördüğünüz, üzerinde yazı olan küçük beyaz tabelalar konum tabelasıdır. Herhangi bir orman yangını görürseniz bu rakamları (konumunuzu) söyleyiniz.

Orman Yangınları Nasıl Söndürülüyor

Orman yangınlarını söndürme prensipleri, diğer yangın söndürme prensiplerinden farklı değildir. Oksijensiz bırakma, ısıyı düşürme, yanıcı maddeyi ayırma metotlarının tamamı uygulanır.

Su Kullanılması: Yangına arazözle, helikopterle, uçakla su kullanılarak müdahale edilir. En etkin şekilde olumlu sonuç veren yöntemdir.

Toprak Kullanılması: Kazma ile toprak çıkarılarak kürekle alevlerin dibine ince tabaka yapacak şekilde seri halde toprak atılır.

Yeşil Dal Demeti Kullanılması: Yangının kenarından yangının içine doğru vurarak, süpürerek uygulanır.

Yangın Şeridi Açılması: Yanmakta olan saha ile yanmamış saha arasında yangın alanına paralel olarak 30-60 cm genişliğinde humus tabaka ve köklerin kazındığı, toprağın meydana çıkarıldığı bir şerit tesis ederek, yangını hapsetmek prensibine dayanır. Bunun için kesici (motorlu testere, tahra) ve kazıyıcı el araçları (tirmik, çapa, kazma, kürek) kullanılır. Yangının genişlemesi halinde bu işlem imkân olan yerde dozerle yapılır. Yangın uçak ve arazözden atılan su ile söndürülse bile yangını kuşatan bu şeritin muhakkak açılması gerekir. Yangın kontrol altına alındıktan sonra yangının içindeki tüm ateşler söndürülür, aceleyle açılan şeritler usulüne uygun hale getirilir. Yangının bu safhasına soğutma safhası denir. Daha sonra yangın mahallinde nöbetçi ekipler bırakılarak yangın sahası bir süre gözetim halinde tutulur.

Volkan Aydemir

Kaynakça:

<https://www.afad.gov.tr/ormanlarimiz-kul-olmasin>

<https://www.egeorman.org.tr/orman-yanginlari.aspx>

Otonom Araçlar

Büyük ihtimalle self driving cars (sürücüsüz/otonom araçlar) hakkında bilginiz vardır, en azından herkes konu ile ilgili bir video izlemiştir sanırım.

Self driving cars (aynı zamanda otonom arabalar olarak da adlandırılır) teknolojinin 3 cool alanının kombinasyonu olarak çalışır. Öncelikle her biri için kısa açıklamalarda bulunup daha sonra derinlerine ineceğiz. Bu yazının sonunda konu ile ilgilenen bir mühendisle tüm bu teknolojiler hakkında konuşabilecek kadar bilgiye sahip olacağınızı düşünüyorum. Artık "Yapay Sinir Ağları" yalnızca bilim kurgu filmlerinde duyduğunuz bir şey olmayacak.

Computer Vision (Bilgisayar Görüşü)

Arabanın etrafını "görme"sini sağlayan teknolojidir. Bunlar arabanın göz ve kulaklarıdır. Temelde en önemli şey olan kameralar (2 megapixel iş görmekte) ile ikinci önemli şey olan radarlara (etrafa radyo dalgaları yayar ve bir ultrason gibi nesneleri tespit edip onlardan dönen dalgaları tespit eder) ve lazerlere, şu anda pahalı olsa da sahip olmak faydalı olacaktır. (Yalnızca hava yağmurlu veya sisli iken çalışmazlar.)

Aynı zaman da buna "Lidar" denilir. Lidar için de radar gibi diyebiliriz ama radarlar bize biraz daha kaliteli bir görüntü verir. Ayrıca lazerler görüntü menzili daha iyi olduğu için daha uzağa gidebilir.

Lazerler genellikle arabanın üzerinde dönen bir tekerleğin içine yerleştirilirler. Böylece hızla dönerek çevresini gözleyebilir.

Yukarıdaki resimde Google Car'da kullanılan "Lidar"ı görebilirsiniz.

Derin Öğrenme

Derin Öğrenme, yukarıda açıklanan bilgisayar görüşü teknikleriyle toplanan bilgilere dayanarak arabanın kendi kendine sürüş kararı verme teknolojisidir. Arabanın "beynine" öğretme işidir.

Robotik

Her şeyi görebiliyorsunuz ve düşünüp karar verebiliyorsunuz. Ama beyninizin kararları bacak kaslarınıza ulaşmıyor. Bu durumda bacaklarınız hareket etmeyecek ve yürüyemeyeceksiniz. Benzer bir şekilde arabalarda beyne sahip (beyin = derin öğrenme yazılımlı bir bilgisayar) bilgisayarın kontrolü sağlaması için arabanın her bir bölümüyle iletişimde olması gereklidir. Basitçe söylemek gerekirse bu bağlantılar ve ilgili işlemlere "robotik"

denir. Beyin yazılımından kararları alır ve makineyi kullanarak, direksiyon çevirme, gaza-frene basma gibi işlevleri gerçekleştirir.

Navigasyon

Yukarıdakilerin hepsini sağlamış olsak bile hâlâ gezegenin hangi noktasında olduğumuzu anlamaya ve gitmek istediğimiz yerin hangi yönde olduğunu bilmeye ihtiyacımız vardır. Bunun için GPS (uydudan konum bilgisini alan navigasyon cihazınız) ve depolanan haritalar gibi çeşitler vardır. Ayrıca bilgisayar görüşü verilerini de dâhil edebiliriz. Yani, araba kontrolü yönlendirme ve fren gibi kararların beyin tarafından verilmesiyle olur ve bu kararlar kameralardan, radarlardan ve lazerlerden aldığımız bilgiler aracılığıyla gerçekleşir. Yön ise navigasyon programları sayesinde belirlenir. Bunlar self driving arabaların tüm sistemini tamamlar.

Ek Bilgi: Otonom araçlarda 1'den 5'e kadar seviye vardır. Bu aracın ne kadar kendini yürütebildiğine yani bir insanın onu asiste edip etmemesiyle bağlantılıdır. Seviye 5 yani %100 kendi kendini kullanan araç anlamına gelir. Bunlarda direksiyona ve frene gerek olmayacaktır, çünkü bir insan tarafından yönlendirilmezler. Henüz bu araçlar mevcut değildir, en yeni otomobiller 3. ve 4. seviyelerdedir.

Derin Öğrenme Nedir?

Hayal edelim ki size önümüzdeki hafta safariye gideceğimi söyledim ve bana daha önceden safari tecrübesi olan biri olarak fillerden uzak durmam gerektiğini söylediniz.

Bir aptalmışcasına "Fil nedir?" diye size sorduğumda açıklama yapma gereksinimi duymadan bana bir fil resmi gösterip, bunlardan uzak dur diyerek, örnek verdiniz.

Bir sonraki hafta safariden döndüğümde neredeyse bir fil tarafından öldürüleceğimi söyledim size ve bana ne olduğunu sordunuz.

Büyük bir hayvan gördüğümü ama bana gösterdiğiniz fotoğrafa benzemediğini ve o yüzden de onu güvenli görerek yanına yaklaştığımı söyledim. Gördüğüm hayvan yan taraftadır.

Tabii ki bu kadar da olmaz diyerek, beynimin kapasitesinden fazlasını beklediğinizi fark ettiniz.

Bana bir "cheat code" vereceğinizi ve bir sonraki safaride işe yarayacağını söylediniz.

Cheat Code: Eğer her açıdan kahverengimsi, 4 adet kalın derili ayağa sahip büyük kulakları olan ve yüzünden çıkan bir tüp gibi kalın, uzun bir burnu olan, ayrıca senden şişman ve büyük bir şey görürsen o bir fildir ve ondan uzak durman gerekir.

Bir sonraki ay, tekrar safariye gittim ve bu sefer bir file doğru gitmedim. Çünkü bana verdiğiniz "cheat code" işe yaradı.

Cheat Code'u Bulalım

Peki bu "cheat code"u nereden buldun? Çünkü bir file ait hangi açıdan bakarsan bak değişmeyen özellikler topladın. Sonuç olarak elinde bir fil hakkında birçok data bulunmaktadır ve bu bilgiler zihninizde bir fil görüntüsü oluşmasına yardımcı olarak bize "cheat code" bilgisini verir.

Düşünün ki gerçekten filin ne olduğunu bilmiyorum ama bu cheat code aklımda bir file dair görüntü oluşturmama yardımcı olacaktır.

Bana daha önce gösterdiğiniz fotoğraf neden mi işe yaramadı? Halbuki orada da bir filin ne olduğunu göstermişsiniz. Ama dediğim gibi bir aptal olarak tam olarak bir filin o görüntüde olduğunu düşündüğüm için işe yaramamıştı.

İşte **DERİN ÖĞRENME** bu şekilde çalışır.

Yapay sinir ağları (İngilizce'sinin baş harflerinden gelen kısaltmasıyla ANN) aslında çok derin bir konudur. Bildiğiniz gibi insan beyni birden çok nörondan oluşan bir ağdan oluşur. Yapay sinir ağlarının ilham kaynağı da budur.

Otonom araçlara dönersek, farz edelim ki belirli bir milisaniyede arabanız etrafında birçok kameradan görüntüler alıyorsunuz. Radar ve lidarlardan da verileri topluyorsunuz. Bu bilgileri bir liste altında birleştirince arabanın ANN'i olarak kullanırsınız ve ağdan beklediğiniz output uzun bir yönlendirme açısı, gaz/fren değerleri, farları yakıp yakmama, korna çalıp çalmama gibidir.

Sürücüsüz Aracı Nasıl Eğitiriz?

Şimdi arabanın beynini nasıl eğitiriz? Önce arabayı kendiniz normal bir şekilde sürersiniz ama sensör ve kameralardan girdileri toplamaya devam ederiz. Aynı şekilde her milisaniyelik datayı, yönlendirme açısını ve gaz şiddetini ölçecek ekipmanımız vardır. Eve geldiğinizde topladığınız bütün dataları kullanarak ANN'i eğitmeye başlayabilirsiniz. ANN, sizin bilgisayar görüş versiyonunuzu ve sürüş kararlarınızı olabildiğince taklit edebilmek için kendi cheat kodunu güncelleyecektir. Buna "behavioural cloning" denir. Ve günümüzde birçok araç üreticisi tarafından kullanılmaktadır (sürüş datası toplamak ve araçlarına pratik yaptırmak). Her bir deneme sürüşünden sonra araç karar alma konusunda daha iyi olacaktır.

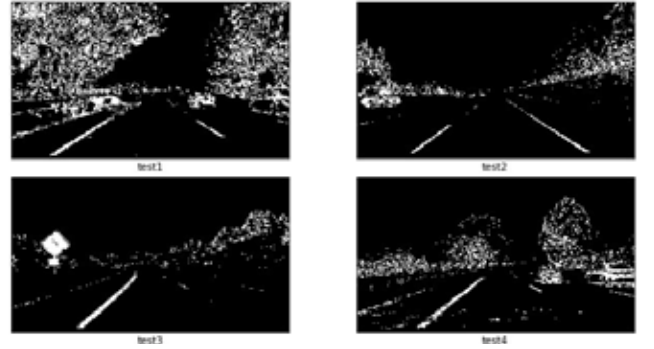
Diğer her şey aynı olurken, kendini süren arabalar yarışında en büyük kazandırıcı faktör sürüş datası olacaktır.

Şimdi Derin Öğrenme'nin (Deep Learning) ve Derin Sinir Ağları'nın (ANN) ne olduğunu ve ne işe yaradığını biliyorsunuz.

Bilgisayar Görüşü

Terminatör filmindeki sahneyi hatırlıyor musunuz? Arnold Schwarzenegger bir bara çıplak girer ve kendine uyumlu kıyafetler bulmak için insanlara bakar. İşte "bilgisayar görüşü" denildiğinde aklınıza gelmesi gereken şey budur.

Otonom araçlar dünyayı aynı zamanda bu şekilde görürler, ancak yine de sizin görebileceğiniz gelişmişliğe yakın değildir. Bilgisayar görüşlerinin temel amacı, kamera görüntülerinin hat sınırlarını algılamak, diğer araçları ve yayaaları izlemek, yolda herhangi bir delik olup olmadığına bakmak, diğer obje ve araçlarla arasındaki mesafeyi ölçmektir.

Bilgisayar görüşünün altında yatan herhangi bir teknik yoktur. Daha ziyade basit görüntü işleme işidir. Sadece hayal gücünüz ve karmaşık algoritmalar tasarlayabilme kabiliyetinizle sınırlıdır ve eğer geometride iyiyseniz bu da artı bir puandır. Örneğin, kamera görüntüsünü işlemenin en popüler yolu renklerin yatay ve dikey yönde ne kadar hızlı değiştiğine bakmaktır. Buna gradyan ("gradient") denir ve kenarları bulmak için kullanılır.

Yukarıdaki örneği daha detaylandırırsak; gördüğünüz resimler bir dikdörtgen üzerindeki sıfırları ve birleri temsil eder. Birler beyaz, sıfırlar siyahtır. Resmin herhangi bir bölgesinde bulunan pikselleri seçip onunla oynamak mümkündür.

Teknikler

Bilgisayar görüşünde kullanılan başka bir tekniğe ise "stereo vision" denir. Kısacası bir şeye birden fazla gözle bakmaktır (her zaman yaptığımız gibi). Bir şeyi iki gözle gördüğümüz zaman, nasıl olduğunu daha iyi tahmin etmiş olursunuz. Benzer bir şekilde arabalarda her iki tarafında birden fazla kamera kullanarak görselleri birleştirdiğinde dünyayı daha gerçekçi görür.

Robotik ve Navigasyon

Robotik için aktüatör ("actuator") hakkında bilgi sahibi olmanız gerekir. Bir aktüatör elektrik sinyalini input olarak alan ve fiziksel bir eyleme dönüştüren cihazdır. Çok karmaşık değil, genellikle aldığı sinyalin değerine bağlı olarak belirli bir açıyla dönen bir motora sahiptir. Aktüatörler tüm şekillerde ve boyutlarda olur, direksiyon simidinde, gaz, fren, vites, motor vb.'lerinde olur.

Navigasyon için, GPS/haritalar, bilgisayar görüşü teknolojileri dışında, "dead reckoning" denen tekniği de bilmelisiniz. Konumuzunu, seyahat ettiğiniz hızı ve mesafeyi temel alarak ve şimdiye kadar yaptığınız tüm dönüşlerin geçmişini içerir. Sherlock Holmes filmindeki Robert Downey Jr'ı hatırlar mısınız? At arabasıyla gözleri kapalı bir şekilde kaçırıldığı ama geldiği yerin neresi olduğunu büyüü bir şekilde bildiği bir sahne vardı. Bu sahnenin birkaç dakikasını izlerseniz, "dead reckoning"ın ne olduğunu anlayabilirsiniz.

Yavuz Cengiz

Kaynak:

<https://yapayzeka.ai/otonom-araclara-giris-1/>

<https://yapayzeka.ai/otonom-araclara-giris-2/>

<https://yapayzeka.ai/otonom-araclara-giris-3/>

<https://medium.com/swlh/everything-about-self-driving-cars-explained-for-non-engineers-f73997dcb60c>

5 ADIMDA İNTERNET ORTAMINDA KİŞİSEL VERİ GÜVENLİĞİNİ NASIL SAĞLARSIN?

1

Tıklamadan önce düşün!

Paylaşmak istediğin fotoğrafları, yorumları, mesajları ve videoları internet ortamına yüklemeyen önce bir kez daha düşün.

PAYLAŞ

2

Paylaştığın şeylerin gizli kalmayacağını hatırla!

İnternet ortamında paylaştığın yorumlar, mesajlar, fotoğraflar ve videolar kopyalanabilir ve başkalarına gönderilebilir.

3

Gerçekten arkadaşın mı?

İnternet ortamında arkadaş olduğun kişilerin gerçek kimliğini bilemezsin.

4

Gizliliğini şifrelerle koru!

Mobil cihazlarda şifre güvenliği önemlidir; hesaplarınızı korumak için güçlü şifreler oluşturun ve başkalarıyla paylaşmayın.

5

Arkadaşlarının hakkına saygı göster!

Başkalarının da bulunduğu fotoğraf veya videoları paylaşmadan önce bu paylaşımın onlar için sorun olup olmadığını sor ve internet ortamında başkaları hakkında söylediklerini dikkatlice düşün.

KVKK
KİŞİSEL VERİLERİ KORUMA KURUMU

📍 Nasuh Akar Mah. 1407. Sokak No:4 Balgat-ANKARA
☎ 0 312 216 50 00
🌐 www.kvkk.gov.tr
📱 KVKKurumu

T.C. SAĞLIK BAKANLIĞI COVID-19 AŞILAMA SÜRECİ

ÖNCE KAYIT SONRA AŞI

Vatandaş "Aşı Durumunu" e-Nabız hesabından veya 2023'e Kısa Mesaj (SMS) göndererek öğrenir.

1

2

Aşı yapılacak grupta yer alıyorsa **randevu işlemi için MHRŞ** uygulamasına yönlendirilir.

Tarih ve saat aralıkları seçilerek **randevu işlemi tamamlanır.**

Randevu işlemi sonucunda vatandaş **Kısa Mesaj (SMS) ile bilgilendirme yapılır.** Randevu bilgileri e-Nabız ve MHRŞ uygulamalarından da öğrenilebilir.

Vatandaş "randevu tarihinde" randevu aldığı sağlık kuruluşuna gider.

3

4

Aşıyı uygulayacak sağlık personeli, "AŞILA" uygulamasından vatandaşın sorgulamasını yapar.

Uygulama üzerinden, uygulanacak aşının **barkodu okutulur ve kaydedilir.**

Kayıt işlemi tamamlandıktan sonra AŞI UYGULANIR.

5

6

Aşıyı uygulayan sağlık personeli vatandaşın **2. doz randevusunu oluşturur.**

2. doz için oluşturulan randevu bilgileri vatandaş **Kısa Mesaj (SMS) ile iletilir.**

7

8

Vatandaş, randevu ve aşı bilgilerine e-Nabız hesabından ulaşabilir.

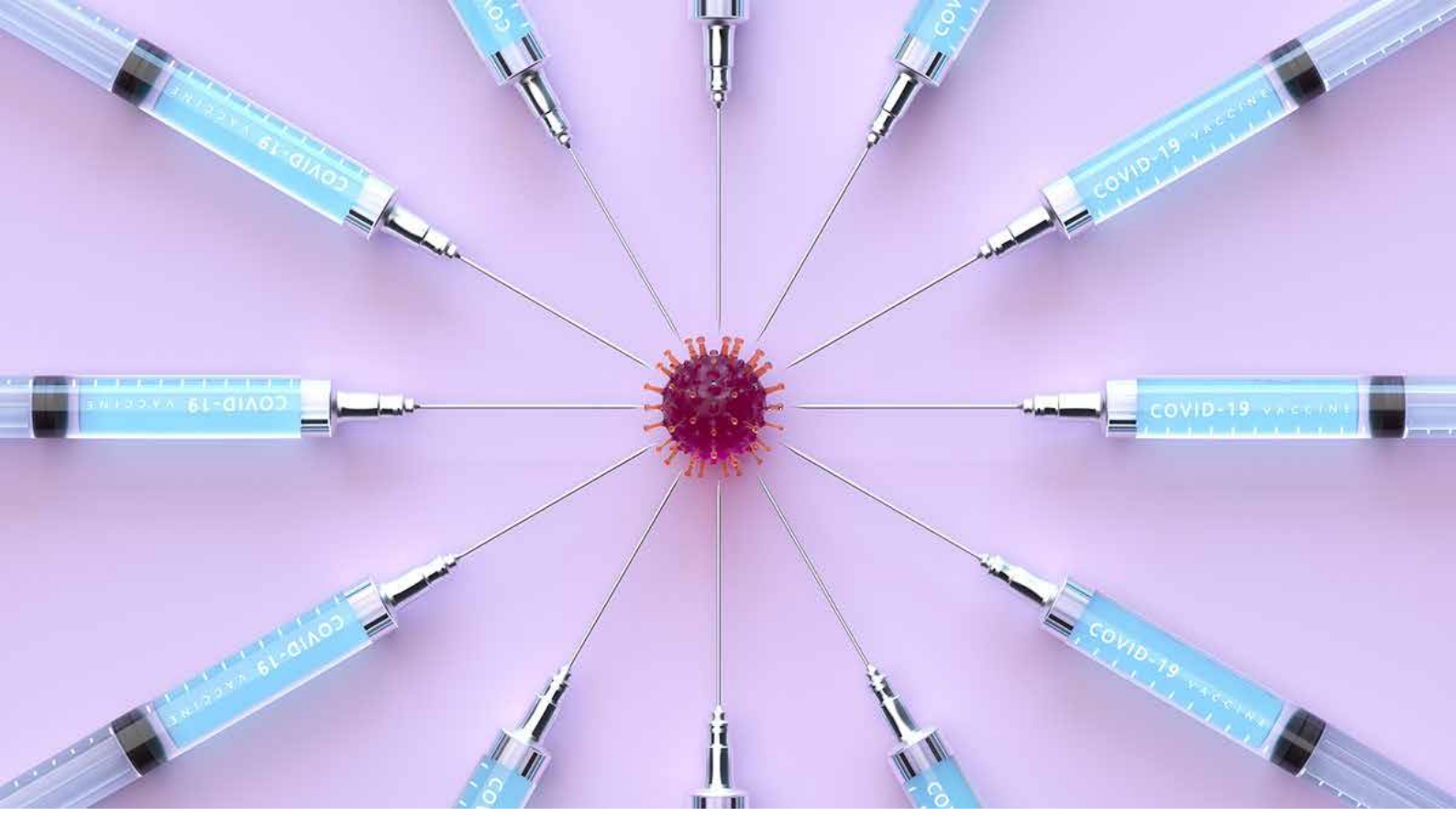

Vatandaş **elektronik aşı kartına** e-Nabız ve Hayat Eve Sığar uygulamalarından ulaşabilir.

TÜRKİYE CUMHURİYETİ
SAĞLIK BAKANLIĞI

Detaylı bilgi için:
covid19asi.saglik.gov.tr

Covid-19 Aşılarıyla İlgili Sıkça Sorulan Sorular

Salgın hastalıkları kontrol altına alabilmenin en etkili yolu dün olduğu gibi bugün de aşıdır. Aşılar konusunda biyoteknoloji ve genetik alanında çok önemli gelişmeler olmuştur. Bu yazı ile sizlere güncel gelişmelerle ilgili bilgiler vermek ve en sık karşılaşılan soruları derlemek istedik.

mRNA üretimi, kansere karşı 20-30 yıldan beri geliştirilmekte olan bir teknoloji olup, vücut hücrelerimizi uyardıktan sonra ortadan kaybolmakta, DNA'da herhangi bir değişikliğe yol açmamaktadır. Ölü aşı üretme ve vektör aşı teknikleri de çok uzun süreden beri dünyada başarı ile uygulanmaktadır.

Aşıların kısırlık yaptığı, vücudumuza çip takıldığı, miknatis alanı oluşturduğu gibi bilgiler bilimsel açıdan tamamen yanlıştır.

Aşıların uzun sürede de herhangi ciddi bir sorun yaratmayacağı öngörülmektedir. Oysa COVID-19 hastalığı vücudumuzda değişik organlarda uzun süreli ciddi hasarlar yaratabilir.

Aşı sonrasında özellikle kolda ağrı, yorgunluk, baş ağrısı, ateş, bulantı, ishal gibi yan etkiler Sinovac'ta %2-10, BioNTech'te %2-24 oranında ortaya çıkabilir. Ancak bu yan etkiler 2-3 günden sonra tamamen kaybolur.

COVID-19 aşıları ilk 3 ay hariç gebelerde ve emzirenlerde de güvenle yapılabilir.

Soru: SARS-CoV-2 virüsünün varyantlarının gelişimi sürpriz midir?

Cevap: Hayır sürpriz değildir. Virüsler sıkça mutasyon geçirerek kendilerini farklılaştırırlar. Ancak her mutasyon varyant demek değildir.

Soru: Virüsün mutasyon geçirmesine aşılar mı neden oluyor?

Cevap: Hayır, virüsün mutasyon geçirmesinin en önemli koşulu özgürce çoğalabilme fırsatını bulmasıdır. Mikroorganizmalar kendilerini çoğaltırken genetik hata yaparlar ve biz buna mutasyon deriz. Eğer çoğalırken yapılan "hata", canlının hayatta kalmasını güçlendiriyorsa o mutasyon o canlı grubunda baskın olarak devam eder. Aksine "hata" dediğimiz mutasyon, canlının yaşamasını güçlendirmiyorsa zamanla elenir gider. Aşılanma ise mikroorganizmalara karşı insanın bağışıklık sistemini güçlendirip, virüsün çoğalmasını engellediği için hataları, yani mutasyonları ve mutasyonlar sonrasında yeni varyantların oluşumunu engeller.

Soru: Mutasyon ile varyant arasındaki fark nedir?

Cevap: Mutasyon, mikroorganizmadaki genetik değişikliktir. Tek başına bir önemi yoktur. Ancak eğer bu mutasyonlar artarsa mikroorganizmanın davranışı değişir ki biz o zaman bu yeni değişmiş mikroorganizmaya varyant deriz.

Soru: Delta, böyle bir varyant mıdır?

Cevap: Evet, orijinal SARS-CoV-2 virüsünde zamanla pek çok mutasyon olmuş ve orijinal virüsün davranışı değişmiştir. Dünya Sağlık Örgütü bu davranışı değişmiş SARS-CoV-2 virüsünü "Delta Varyantı" olarak adlandırmıştır.

Soru: Delta varyantının davranışında nasıl bir değişiklik olmuştur?

Cevap: Delta'nın orijinal virüsten en önemli farkı insan hücrelerine bağlanabilme kapasitenin artmış olmasıdır. Bu değişim sayesinde delta varyantı önceki haline göre çok daha bulaşıcı bir biçime dönüşmüş ve su çiçeği kadar bulaşıcı bir karakter kazanmıştır.

Soru: Delta varyantı ile hastalanan kişilerin yakınmalarında da bir değişikliğe yol açmış mıdır?

Cevap: Evet, delta varyantı ile hastalanan kişilerin ilk yakınmaları öksürük ve koku kaybından ziyade burun akıntısı, boğaz ve baş ağrısı olmaktadır.

Soru: Delta varyantı orijinal virüs ve diğer varyantlara kıyasla daha az şiddette hastalığa mı yol açıyor?

Cevap: Hayır, tam aksine delta varyantının diğer varyantların aksine daha ağır hastalığa yol açabildiği yolunda ciddi veriler vardır. Daha önemlisi bu varyant, COVID-19 hastalığının tedavisinde temel ilaçlardan birisi olan monoklonal antikorlara karşı da daha dirençlidir.

Soru: Delta varyant ile ölüm sayıları geçmişe kıyasla daha mı düşük?

Cevap: Aslında düşük değil. Sadece günlük yüz civarındaki ölümlere alıştık. Ayrıca eskiden bu vefat sayılarına ulaştığımızda günlük vaka sayıları daha yüksekti.

Soru: Yapılan aşılar işe yaramadı mı?

Cevap: Tam aksine çok işe yaradı. Hatırlarsanız aşı öncesi hemen her gün bir sağlık çalışanı ölüyordu. Aşıdan sonra bu ölümler çok azaldı.

Soru: Aşılanma delta varyantında işe yaradı mı?

Cevap: Evet yaradı. Ne yazık ki halen kaybettiğimiz insanların çoğu ya hiç aşılanmamış ya da aşılarını tamamlamamış kişilerdir. Aşılanmayı ne kadar arttırsak delta varyantının yol açtığı ölümler de o oranda azalacaktır. Zaten araştırmalar aşılanmamış kişilerde delta varyantının daha ağır hastalığa yol açtığını göstermektedir.

Soru: Kullanılan aşılar tüm varyantlara karşı koruyucu mu?

Cevap: Evet tüm aşılar tüm varyantlara karşı halen koruyucudur. Ne iyi ki aşının etkisiz olduğu bir varyant henüz gelişmedi. Ancak eğer aşılama yaygınlaşmazsa virüs hayatta kalabilmek için bu yönde mutasyonlar geçirerek aşıların etkisiz kalabileceği bir varyant geliştirebilir.

Soru: Aşıların etkili olmasından ne anlamalıyız?

Cevap: Aşıların ilk ve öncelikli amacı ağır ve ölümcül COVID-19'un geçirilme ihtimalini önlemektir. Hem ölü virüs aşıları (örneğin CoronaVac), hem viral vektör aşıları (örneğin Sputnik V), hem de mRNA aşıları (örneğin Pfizer-BioNTech aşısı olan Comirnaty) ağır ve ölümcül şiddetli COVID-19 hastalığını yüzde 90'ların üzerinde önleyebilmektedir.

Soru: Tek doz aşı korur mu?

Cevap: Türkiye' de kullanılan aşıların tümü iki doz ile etkin biçimde koruma sağlamaktadır. Bunun tek istisnası daha önceden hastalık geçirmiş olmaktır. Daha önce hastalık geçirmiş olanlar tek doz mRNA (Türkiye için Pfizer-BioNTech aşısı olan Comirnaty) aşısı ile korunabilirler.

Soru: Aşı olan hastalık geçirebilir mi?

Cevap: Evet geçirebilir. Çünkü halen kullanımdaki aşılar hastalığın hafif biçimde geçirilmesini tam olarak önleyememektedirler. Öte yandan mRNA aşıları hastalığın hafif formunu önlemek konusunda en etkin aşılardır. Ayrıca hangi aşı uygulanmış olursa olsun maskenin ağız ve burunu örtecek biçimde takılması COVID-19'a yakalanılmasını ve hastalığın başka kişilere bulaşmasını çok etkin biçimde engeller.

Soru: Aşı olmuş kişilerin bulaştırma kapasitesi ve süresi aşı olmamış kişilerle aynı mıdır?

Cevap: Hayır değildir. Aşılanmış kişiler, aşılanmamış kişilere göre hem daha az virüs taşırlar hem de daha kısa süre bulaştıracıdır. Çalışmalar bu iki nedenden dolayı toplum genelinde hastalığı yayan kişilerin ağırlıklı aşılanmamış kişiler olduğunu ortaya koymaktadır.

Soru: PCR testleri delta ve diğer varyantları saptayabilir mi?

Cevap: PCR başta olmak üzere COVID-19'a yönelik tüm testler varyantları tespit edebilir ancak hangi varyant olduğunu söyleyemez. Varyant ayırımı yapmak için ileri genomik incelemeler yapmak gereklidir.

Soru: Varyantlardan korunma yöntemlerinde bir değişiklik var mı?

Cevap: Evet "Maske, (Fiziksel) Mesafe, Hijyen" üçlüsüne "Havalandırma" eklenmiştir. Kapalı alanların etkin biçimde özellikle doğal yoldan havalandırılması korunmanın temel bileşenlerinden birisi haline gelmiştir.

Dr. Cüneyt Göncer

Kaynak: Türk Toraks Derneği - <http://www.toraks.org.tr/>

Kişisel Verilerin Korunması Kanunu

Sözcük Avı Bulmacası

Y	A	Z	E	G	R	S	Ü	L	K	E	L	E	R	E	S	A	V	D	A	G	D
A	S	O	R	U	M	L	U	S	U	F	U	B	U	Ç	Z	A	İ	Z	B	F	Ü
B	U	K	H	L	I	Y	G	Ö	N	Ç	A	Z	D	A	G	N	Ş	E	G	I	R
A	V	S	A	H	İ	B	İ	R	A	F	İ	H	U	L	I	U	L	H	N	D	Ü
N	R	A	Z	E	G	L	S	I	O	L	H	I	V	I	K	G	E	S	A	F	S
C	S	V	U	K	Ü	B	Ş	Ö	Ç	Ü	L	Ü	P	Ş	O	M	Y	L	B	I	T
I	Ç	G	H	I	V	A	F	O	P	V	A	Z	E	A	U	R	E	F	A	Ö	L
V	R	A	Z	Ö	P	G	Ö	L	Ü	P	L	Ç	Ü	N	L	Ö	N	Ö	N	D	Ü
S	Ö	N	H	U	B	Ü	Y	M	U	R	İ	Y	Ö	L	U	L	Ö	Z	H	I	K
İ	R	T	İ	B	A	T	F	A	Ç	K	A	K	F	A	N	U	F	A	A	V	E
D	A	R	Z	E	V	Ç	U	Y	Z	I	V	Ö	L	R	S	Ö	B	I	B	O	F
Ü	P	D	A	G	V	A	R	A	G	C	A	S	I	L	Ö	D	E	K	Ö	G	Z
Z	Y	Ç	U	F	A	V	Y	N	I	K	U	L	L	A	N	I	L	A	M	A	Z

Cümlelerdeki büyük harfle yazılmış olan kelimeler, bulmacanın içine gizlenmiştir. Aranacak kelimeler, yukarıdan aşağıya veya soldan sağa dizilmişlerdir.

1. Veri SORUMLUSU, kişisel verilerin işleme amaçlarını ve vasıtalarını belirleyen, veri kayıt sisteminin kurulmasından ve yönetilmesinden sorumlu olan gerçek veya tüzel kişiyi ifade eder.
2. Veri SAHİBİ, veride tanımlanan kişisel verisi işlenen gerçek kişidir.
3. Veri sahibi; müşteriler, ÇALIŞANLAR, tüccarlar ve ortaklar gibi bilgilerin tanımladığı yaşayan herhangi birisi olabilir.
4. Veri İŞLEYEN, veri sorumlusunun verdiği yetkiye dayanarak onun adına kişisel verileri işleyen, veri sorumlusunun organizasyonu dışındaki gerçek veya tüzel kişiler olarak tanımlanmaktadır.
5. İRTİBAT Kişisi, veri sorumlusu tarafından atanan, veri sorumlusu ile ilgili kişi veya Kişisel Verileri Koruma Kurumu arasındaki iletişimi sağlayan gerçek kişidir.
6. Kişisel verilerin kanunlara uygun OLMAYAN kullanımı, ceza ile sonuçlanabilecek bir suçtur.
7. DÜRÜSTLÜK ilkesi, ilgili kişi aydınlatılmadan hiçbir şekilde kişisel verisinin toplanmaması ve işlenmemesi, ilgili kişiye karşı haksızlığa yol açacak şekilde kullanılmaması, toplanma amacının aşılmasını ifade eder.
8. Kişisel verilerin silinmesi, kişisel verilerin ilgili kullanıcılar için hiçbir şekilde erişilemez ve tekrar KULLANILAMAZ hale getirilmesi işlemidir.
9. Veri İHLALİ, "işlenen kişisel verilerin kanuni olmayan yollarla başkaları tarafından elde edilmesi halidir.
10. Kurum tarafından yeterli korumaya sahip olduğu ilan edilen yabancı ülkelere veya yeterli korumanın bulunmaması durumunda, Türkiye'deki ve ilgili YABANCI ülkedeki veri sorumlularının yeterli bir korumayı yazılı olarak taahhüt ettiği ve Kurum'un izninin bulunduğu yabancı ÜLKELERE aktarım yapılabilir.

Merve Öktem

Kültür ve Sanat Haberleri

“Selma Gürbüz: Dünya Diye Bir Yer”

İstanbul Modern dijital platformlarda sürekli güncellediği içeriklerine bir yenisini daha ekledi. İstanbul Modern'deki sergisi devam ederken aramızdan ayrılan Selma Gürbüz'ün 35 yıllık sanatsal üretimine tematik duraklar çerçevesinden bakan “Selma Gürbüz: Dünya Diye Bir Yer”i sanal tur aracılığıyla gezebilirsiniz.

Sanal turda sanatçının resim, yerleştirme, desen, video ve heykel gibi farklı ifade araçlarıyla ortaya koyduğu 100'den fazla çalışması yer alıyor. Sanatçının içinde yaşadığımız dünyadan beslenen, kendine özgü imge dağarcığıyla yarattığı gizemli ve renkli dünyasından bir kesit sunduğu sergiye aşağıdaki linkten ulaşabilirsiniz.

<https://www.dreamreality.com.tr/3d-model/selma-gurbuz-dunya-diye-bir-yer/fullscreen>

“Salon” Konserleri

Güncel müziğin farklı coğrafyalardaki yansımalarını İstanbul'da görmek, yerli sahnenin en iyileriyle hasret gidermek ve yeni keşiflere yelken açmak isteyen müzikseverleri iyi müzikle buluşturan Salon, bu yıl tam 10 yaşında.

Bu 10 senede Marcus Miller, Mammal Hands, Gogo Penguin, Yussef Dayes, Makaya McCraven, Comet is Coming, Kamaal Williams gibi caz müziğin efsaneleriyle Altın Gün, King Gizzard & The Lizard, Wizard, Khruangbin, Agar Agar, Rhye, Unknown Mortal Orchestra, Future Islands, Midlake, Notwist gibi güncel müziğin önemli isimleri Salon'un konuğu oldu.

Türkiye müzik dünyasından ise Büyük Ev Ablukada, Gaye Su Akyol, Jakuzi, Nekropsi, Baba Zula, Islandman, Arif Sağ, Erkan Oğur da hayranlarıyla Salon'da buluşan sanatçılar arasındaydı.

Salon'da 10 yıl boyunca gerçekleşen konserlerden özel seçkileri aşağıdaki linkten izleyebilirsiniz.

<https://www.iksv.org/tr/haber/on-yildir-muzik-onda-heyecan-onda-kesif-onda-salon-10-yasinda>

Ara Güler'in Fotoğraf Koleksiyonu

“Sanat olmasına gerek yoktur fotoğrafın. Fotoğraf tarih olayıdır. Tarihi zapt ediyorsun. Bir makine ile tarihi durduruyorsun.” sözlerinin sahibi Ara Güler'in fotoğraf koleksiyonuna aşağıdaki linkten erişebilirsiniz.

<https://www.araguler.com.tr/tr/old-istanbul-photos.html>

Kültür ve Sanat Haberleri

“Leyla Gencer: La Diva Turca”

20. yüzyılın en önemli opera sanatçılarından Leyla Gencer'in hayatını ve sanatını konu alan ilk belgesel olma özelliğini taşıyan Leyla Gencer: La Diva Turca, Halit Ergenç'in anlatımı ve İngilizce altyazı özelliğiyle İKSV'nin YouTube kanalında tüm izleyicilerin erişimine açıldı. Belgeseli aşağıdaki linkten izleyebilirsiniz.

<https://www.youtube.com/watch?v=AHZRICOZM-8>

Kütüphaneler

SALT Araştırma bünyesindeki “Mimarlık ve Tasarım” ve “Kent, Toplum ve Ekonomi” koleksiyonlarından derlenen kütüphane fotoğrafları albümü SALT Online Flickr hesabında erişime açıldı. 19. yüzyılın ortalarından 20. yüzyılın sonlarına Türkiye'deki kütüphane yapılarının arşiv görsellerini aşağıdaki linkte bulabilirsiniz.

<https://www.flickr.com/photos/saltonline/albums/72157713685920523>

Pandemi Günlerinde Fotoğraf

İstanbul Modern'in yeni çevrimiçi sergisi “Pandemi Günlerinde Fotoğraf”, dört duvarın sınırlarına hapsediğimiz günlerde “fotoğrafa dair neler yapabiliriz” sorusu üzerine beraber düşünebilmek amacıyla farklı kuşaklardan fotoğraf sanatçılarından bir araya getiriyor.

Sergi, İstanbul Modern Fotoğraf Bölümü ve Danışma Kurulu'nun davetiyle projeye katılan 43 sanatçının pandemi günlerinde gerçekleştirdikleri yeni çalışmaları izleyiciye sunuyor. “Pandemi Günlerinde Fotoğraf” adlı sergi

<https://www.istanbulmodern.org/tr/koleksiyon/pandemi-gunlerinde-fotograf/114?t=1>

linkinden görülebilir.

